

Izglītības un zinātnes ministrei
Ķ. cien. Dacei Melbārdei

informācijai: Valsts prezidenta kancelejai

Ministru prezidentes birojam

Tiesībsardzei
Ķ. cien. Karinai Palkovai

Konkurences padomei

ATKLĀTA VĒSTULE

Privātās izglītības iestādes, kas ik dienas rūpējas par bērna attīstībai un mācīšanās vajadzībām atbilstošākās pieejas nodrošināšanu, labvēlīgas vides veidošanu, veicot būtiskus ieguldījumus infrastruktūras izveidē un piesaistot ievērojamu vecāku līdzfinansējumu, **iebilst pret Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādāto reformu**, kas cita starpā paredz izmaiņas privāto izglītības iestāžu līdzfinansējuma modelī.

Lūdzam:

- 1) apturēt Ministru kabineta noteikumu projekta “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās pedagogu darba samaksas finansēšanā vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pakāpē” (Nr. 26-TA-193) (turpmāk – Projekts) tālāku virzību;
- 2) organizēt plašu diskusiju, iesaistot visas ieinteresētās puses, lai izstrādātu samērīgu normatīvo regulējumu.

Jaunā skolu finansēšanas un pedagogu atalgojuma aprēķināšanas sistēma – modelis “Programma skolā”, iespējams, ir atbilstošs, lai sasniegtu pašvaldību mācību iestāžu optimizācijas mērķi, taču attiecībā uz privātskolām kvantitatīvie skolēnu skaita rādītāji it īpaši pamatizglītības pakāpē nav piemērojami. Šāda prasība ir pretēja privātskolu būtībai un infrastruktūras kapacitātei. **Nav pieļaujams trūkstošo finansējumu pašvaldību izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai rast uz privāto izglītības iestāžu rēķina.**

Detalizētus iebildumus un priekšlikumus jau ir sniegusi virkne nozares asociāciju un privātskolu – piedaloties gan likumprojekta “Grozījumi Izglītības likumā” (Nr. 1114/Lp14), gan Projekta apspriešanā – esam vienisprātis: **iecerētās izmaiņas rada draudus izglītības pieejamībai, kvalitātei un privātskolu pastāvēšanai Latvijā.** No reformas tiesiskā ietvara neizriet, ka būtu veikts ietekmes izvērtējums. Ne minētā likumprojekta, ne Projekta anotācijā ietvertais pamatojums nav balstīts uz zinātniskajiem pētījumiem, korekti interpretējot to rezultātus.

Likumprojekta anotācijā atspoguļots Izglītības un zinātnes ministrijas secinājums, ka *izglītības ilgtspējai ir saistība ar izglītojamo skaitu klasē* un akcentētas rūpes par pašvaldības prasmju veidošanos, norādot, ka *gadījumos, kad klasēs izglītojamo skaits ir salīdzinoši mazāks (15-20), pedagogi mēdz lielāku uzmanību pievērst mācīšanai un savstarpējai tiešai komunikācijai ar izglītojamiem, kas var samazināt izglītojamo pašvaldības prasmes, tādējādi samazinot mācīšanās prasmes mūžizglītības perspektīvā.* Ar šo ministrija sniedz maldinošu priekšstatu - virkne pētījumu vairāku desmitgažu garumā pierāda pretējo. Kā piemēru minēsim Igaunijas veikto pētījumu ciklu (2020.-2024.) “Par personalizētiem mācību ceļiem”, kura galvenā atziņa ir, ka pašvaldība ir mācību procesa mērķis, nevis sākumpunkts. Igaunijas modelis paredz, ka sākumskolā skolotājs ir galvenais "arhitekts" - tas ir, bērnam nevis

vienkārši tiek iedots uzdevums, bet tiek mācīts, kā pašam sevi vadīt (metakognitīvās prasmes). Tam nepieciešams laiks individuālām sarunām ar skolēnu, kas lielā klasē (virs 20-24) kļūst neiespējami. Arī viens no vērienīgākajiem pētījumiem par klašu lielumu¹ (daudzu gadu garumā) parādīja, ka mazas klases (13-17 skolēni) sākumskolā sniedz būtisku ieguvumu bērnu sasniegumos, un šis efekts saglabājas līdz pat vidusskolai. Svarīgi arī norādīt, ka mazas klases visvairāk palīdz tieši tiem bērniem, kuri nāk no sociāli nelabvēlīgākas vides vai kuriem ir mācīšanās grūtības.

Izglītības un zinātnes ministrija apgalvo, ka *izprot izglītības iestāžu dibinātāju un sabiedrības, jo sevišķi skolēnu vecāku, satraukumu par valstī notiekošajām pārmaiņām izglītības jomā, jo tās nāk ar bažām par pārmaiņām un rada virkni jautājumu un sola turpināt dialogu ar nozares pārstāvjiem normatīvā regulējuma pieņemšanas procesā, kā arī izvērtēt saņemtos priekšlikumus, lai nodrošinātu līdzsvaru starp izglītības kvalitātes prasībām, ilgtspēju, izglītības pieejamību un izglītības iestāžu daudzveidību Latvijā*. Tomēr reforma strauji virzās uz priekšu – atbilžu pēc būtības joprojām nav.

Attiecībā uz Projekta saskaņošanas procesu Valsts kanceleja jau ir norādījusi², ka noteikumu projekta vienlaicīga virzīšana līdzdalības iespējām publiskajā apspriešanā un starpinstitutionālajā saskaņošanā nav atbalstāma prakse. No savas puses ar nožēlu secinām, ka Izglītības un zinātnes ministrija neslēpj savu nodomu ignorēt nozares iebildumus, kas, turklāt, tai ir bijuši zināmi jau kopš 2023. gada, kad tā virzīja informatīvo ziņojumu “Kompleksi risinājumi augstvērtīgai izglītības nodrošināšanai vispārējā pamata un vidējā izglītībā” (Nr. 23-TA-1911).

Ievērojot minēto, ir pārkāpts labas likumdošanas princips un izrādīta necieņa pret privātās vispārējās izglītības nozari, kas jau ilgstoši ir bijusi partneris kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības pieejamības nodrošināšanā. **Tiek radīts jauns konkurences kropļojuma risks.** Privātskolas Latvijā, ja tiks izvirzīti kvantitatīvi kritēriji, nespēs konkurēt ar pašvaldību izglītības iestādēm, jo tām ir pieejami nesalīdzināmi lielāki resursi. Absurds, ka tieši publisku personu resursu efektīvā pārvaldībā arī slēpjas pamatproblēma, kas ir konkrētās reformas pamatā. Ņemot vērā ekonomiskos apstākļus, privātās izglītības iestādes Latvijā nevar kļūt arī par elitārām skolām.

Privātskolu slēgšana, vecāku līdzmaksājumu kāpums, pieprasījuma (tai skaitā attiecībā uz bērniem ar speciālām vajadzībām) pārlikšana uz pašvaldību skolām – jaunie apstākļi radīs jaunus izaicinājumus. Kamēr tiks meklēti risinājumi, tiks aizskartas bērnu intereses.

Vai Izglītības un zinātnes ministrija un Jūs kā ministre politiski esat gatava uzņemties atbildību par virzītās reformas negatīvajām sekām?

Biedrības “Latvijas Privātskolu asociācija” valdes priekšsēdētāja Anna Jermakoviča

Biedrības “Ģimeņu skolu apvienība” valdes priekšsēdētājs Andris Tāre
valdes loceklis Roberts Rundelis

Biedrības “Latvijas Autisma apvienība” vadītāja Līga Bērziņa

Latvijas UDHS biedrības vadītāja Sandra Kļaviņa

¹ Mosteller, F. (1995). The Tennessee study of class size in the early school grades. <https://www.classsizematters.org/wp-content/uploads/2012/11/STAR.pdf>

² <https://tapportals.mk.gov.lv/reviews/resolutions/98e101a3-119f-4f76-8ddc-f4533f6f79bd>

Latvijas Privāto pirmsskolu biedrības vadītāja

Daina Kājiņa

Privātās pamatskolas DOMDARIS direktores

Dace
Jaundāldere-Dātava

Privātskolas Patnis valdes priekšsēdētājs

Ilze Logina

Pamatskolas "BŪSIM" direktore

Ivo Rode

Antra Pelca

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU